

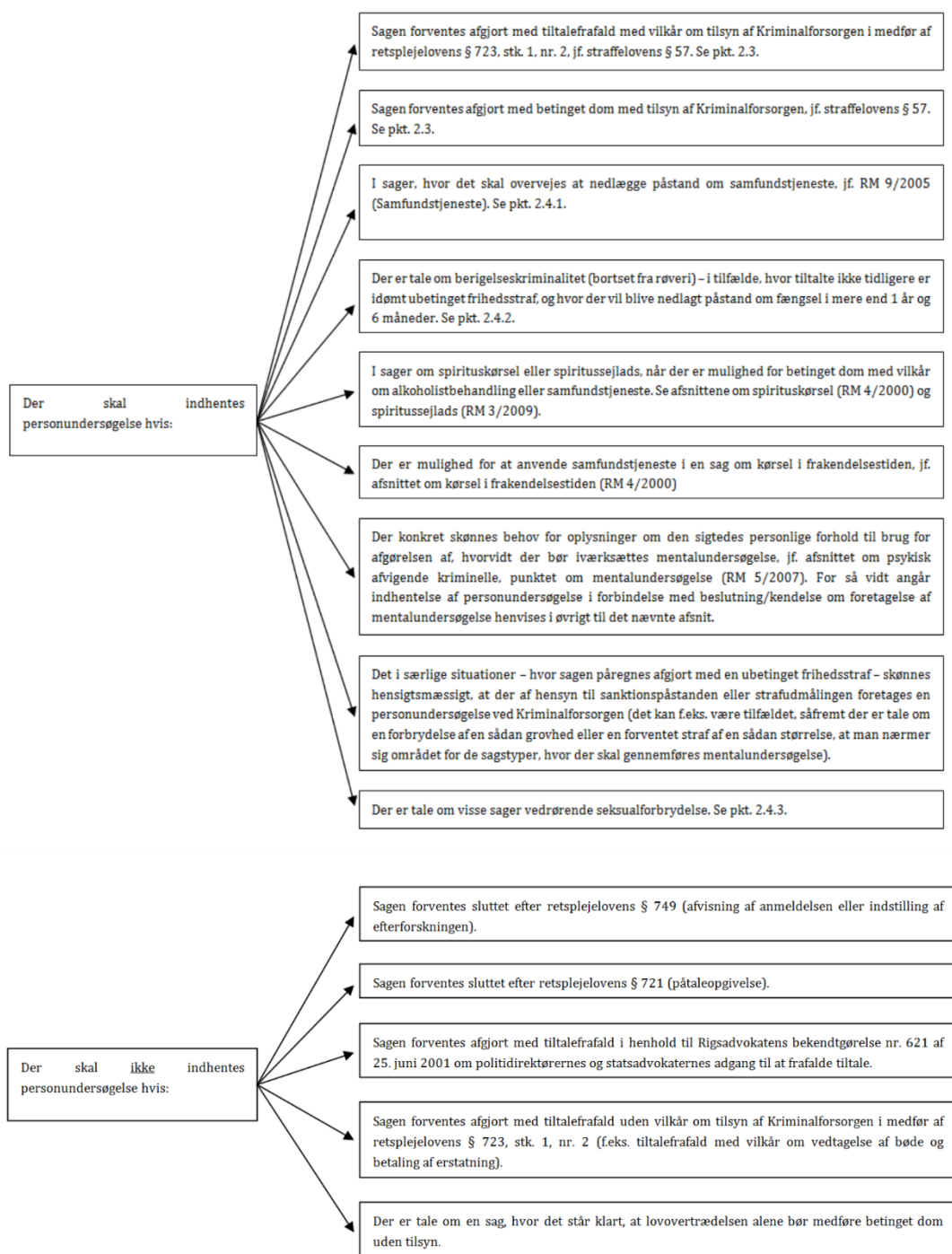
Personundersøgelser ved Kriminalforsorgen

RM 3/2000 – revideret 29. april 2015

1. Overblik og tjekliste

Det er politiets/anklagemyndighedens opgave at indhente alle oplysninger, der er nødvendige for, at retten kan foretage det rette sanktionsvalg i den enkelte straffesag, herunder anmode Kriminalforsorgen om udarbejdelse af personundersøgelser i medfør af retsplejelovens § 808.

Skemaerne nedenfor viser i hvilke tilfælde, der skal indhentes personundersøgelser – og i hvilke tilfælde, der ikke skal:

Er der tale om sager mod unge lovovertrædere under 18 år, skal der normalt ikke foretages personundersøgelse ved Kriminalforsorgen, idet de oplysninger, der indhentes fra de sociale myndigheder, i de fleste tilfælde må antages at være tilstrækkelige. Der skal dog tilvejebringes en personundersøgelse, hvis det overvejes at knytte tilsyn af Kriminalforsorgen som vilkår til en helt eller delvist betinget dom, eller hvis der kan blive tale om samfundstjeneste. Se nærmere nedenfor under pkt. 2.1.3.

Anmodning om personundersøgelse skal fremsættes så tidligt i forløbet som muligt. Se nærmere nedenfor under pkt. 2.1.4.

Det skal præciseres i anmodningen, hvad personundersøgelsen konkret skal belyse, f.eks. om den sigtede/tiltalte er egnet til at udføre samfundstjeneste. Se nærmere herom under pkt. 2.1.5.

Anmodningerne til Kriminalforsorgen skal sendes digitalt (via datafølgerseddel). Se nærmere nedenfor under pkt. 2.1.6.

Den sigtede/tiltalte og dennes forsvarer skal orienteres om politiets/anklagemyndighedens anmodning om personundersøgelse. Se nærmere under pkt. 2.2.

Samtykke fra sigtede/tiltalte til indhentelse af oplysninger fra pårørende mv. indhentes normalt af Kriminalforsorgen.

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

2.1. Generelt om indhentelse af personundersøgelse

2.1.1. Hvad er en personundersøgelse?

En personundersøgelse er oplysninger om den sigtedes/tiltaltes personlige forhold. Ifølge retsplejelovens § 808, stk. 1, skal der tilvejebringes oplysninger herom som må antages at være af betydning for straffesagens afgørelse vedrørende straffastsættelse eller anvendelse af anden retsfølge end straf.

Ifølge retsplejelovens § 808, stk. 2, skal der i almindelighed foretages en nærmere undersøgelse af den sigtedes/tiltaltes personlige forhold, herunder navnlig hans tidligere og nuværende forhold i hjem, skole og arbejde samt hans legemlige og åndelige tilstand, når der kan blive spørgsmål om anvendelse af betinget dom, herunder med vilkår om samfundstjeneste, tiltalefrafald på andre vilkår end vedtagelse af bøde og betaling af erstatning, eller retsfølger, der træder i stedet for straf.

Personundersøgelser foretages af Kriminalforsorgen i Frihed.

2.1.2. Samtykke til indhentelse af oplysninger

Samtykke fra sigtede/tiltalte til indhentelse af oplysninger fra pårørende mv. indhentes normalt af Kriminalforsorgen.

Hvis sigtede ikke samtykker i, at der søges tilvejebragt oplysninger om sigtedes personlige forhold ved henvendelse til dennes *pårørende eller andre privatpersoner*, kan dette ifølge retsplejelovens § 810 kun ske, hvis retten finder det af væsentlig betydning for sagens afgørelse og ved kendelse træffer bestemmelse herom.

For så vidt angår personoplysninger fra *andre offentlige myndigheder* til brug for udarbejdelse af personundersøgelse, kan der ikke antages at være hjemmel i retsplejelovens § 810 til at afsige kendelse om, at myndigheden er forpligtet til at videregive oplysninger. Hvis retten finder, at de pågældende oplysninger er af afgørende betydning for sagens udfald, og at hensynet til hemmeligholdelse bør vige for hensynet til sagens oplysning, kan retten imidlertid efter retsplejelovens § 169, stk. 2, bestemme, at vidneforklaring – om forhold med hensyn til hvilke, der påhviler tavshedspligt – skal afgives.

2.1.3. I hvilke sager skal der indhentes personundersøgelse?

Se skemaerne under pkt. 1., overblik.

Hvis der er tale om unge lovovertrædere under 18 år skal der normalt ikke indhentes en personundersøgelse ved Kriminalforsorgen, idet de oplysninger, der indhentes fra de sociale myndigheder, i de fleste tilfælde må antages at være tilstrækkelige, jf. afsnittet om behandling af sager mod unge lovovertrædere (RM 4/2007). Overvejes det imidlertid at knytte tilsyn af Kriminalforsorgen som vilkår til en helt eller delvist betinget dom, eller hvis der kan blive tale om samfundstjeneste, skal der dog tilvejebringes en personundersøgelse. Det samme gælder, hvis der i øvrigt er behov for personlige oplysninger, som ikke kan skaffes gennem de sociale myndigheder, jf. afsnittet om behandling af sager mod unge lovovertrædere (RM 4/2007).

Såfremt der mellem forsvarer og anklagemyndighed opstår tvist om, hvorvidt der i en konkret sag skal indhentes personundersøgelse, afgøres dette af retten i medfør af retsplejelovens § 746, stk. 1, jf. U 2013.1902/1Ø.

2.1.4. På hvilket tidspunkt skal der indhentes personundersøgelse?

Anmodningen om personundersøgelse ved Kriminalforsorgen skal fremsættes på så tidligt et tidspunkt som muligt, herunder når det er relevant allerede, mens sagen er under efterforskning.

2.1.5. Hvad skal anmodningen om iværksættelse af en personundersøgelse indeholde?

Når der anmodes om en personundersøgelse skal blanketten ”Anmodning om personundersøgelse, jf. Rpl. § 808” udfyldes. Blanketten findes i politiets sagsstyringssystem (POLSAS).

Navn og telefonnummer på den sagsbehandler hos politiet/anklagemyndigheden, der har udfyldt blanketten skal angives.

Det skal ved afkrydsning i blanketten angives, hvad personundersøgelsen skal belyse.

Følgende dokumenter skal vedlægges anmodningen:

- Et dokument, der beskriver den påsigtede kriminalitet – normalt vil en kopi af forholdsfortegnelse, anklageskrift eller retsmødebegæring være tilstrækkelig.
- En eventuel rapport om afhøring i henhold til udlændingelovens § 26.

2.1.6. Hvordan og hvortil skal anmodningen om iværksættelse af en personundersøgelse sendes?

Anmodningen til Kriminalforsorgen skal sendes digitalt via datafølgeseddel (dokumentbestilling i POLSAS).

Øvrige dokumenter (anklageskrift o. lign) skal også sendes digitalt via datafølgeseddel i det omfang, det er muligt.

Det bemærkes i den forbindelse, at der på nuværende tidspunkt – på grund af manglende it-understøttelse – ikke bliver sendt en kvittering til afsenderen, når en digitalt fremsendt anmodning er modtaget hos Kriminalforsorgen, ligesom der ikke bliver sendt en besked til afsenderen, hvis den digitale fremsendelse mislykkedes. Med henblik på at sikre, at Kriminalforsorgen reagerer, hvis den digitale anmodning ikke bliver modtaget, kan den digitale fremsendelse – hvis der alene er sket digital fremsendelse – suppleres med en fremsendelse af selve anmodningen pr. brev eller sikker e-mail (øvrige dokumenter skal således ikke vedlægges).

Hvis dokumenter ikke kan sendes digitalt via datafølgeseddel (f.eks. mappen med de personlige oplysninger) skal de sendes pr. brev eller sikker e-mail.

Kontaktoplysninger, herunder post- og e-mailadresser, til den relevante kriminalforsorgsafdeling finder du på [Kriminalforsorgens hjemmeside](#).

Afgørende for hvilken kriminalforsorgsafdeling anmodningen skal fremsendes til, er sigtede/tiltaltes bopæl eller opholdssted (kommune). Via linket ovenfor kan du endvidere se, hvilke kommuner, som de enkelte kriminalforsorgsafdelinger dækker.

2.2. Orientering af sigtede/tiltalte og dennes forsvarer

I de tilfælde, hvor en personundersøgelse foretages på politiets/anklagemyndighedens initiativ, skal den sigtede/tiltalte orienteres om, at Kriminalforsorgen er anmodet om at foretage personundersøgelse og om formålet hermed. Også en eventuel forsvarer bør orienteres herom.

2.3. Tiltalefrafald og betinget dom med vilkår om tilsyn

Ved vurderingen af, om en sag kan falde ud til tiltalefrafald eller en betinget dom, der indebærer tilsyn af Kriminalforsorgen, indgår en række faktorer, navnlig kriminalitetens grovhed og omfang, sigtedes sociale og personlige forhold samt recidivrisikoen.

Ved bedømmelsen af sigtedes personlige og sociale forhold skal der bl.a. lægges vægt på sigtedes alder, boligforhold, arbejdsforhold, uddannelsesforhold, økonomiske forhold, familieforhold og eventuelt misbrug af alkohol eller euforiserende stoffer.

Skønnes oplysningerne om disse forhold at tale for, at der fastsættes tilsyn af kriminalforsorgen, bør der indhentes en personundersøgelse. Det kan også i særlige tilfælde være af betydning for selve afgørelsen af, om tiltalefrafald eller betinget dom kan anvendes, at der indhentes nærmere oplysninger om de personlige forhold, herunder om sigtedes mentale tilstand, i form af en personundersøgelse. I tvivlstilfælde kan spørgsmålet drøftes med Kriminalforsorgens lokale afdeling.

2.4. Samfundstjeneste

Generelt for så vidt angår spørgsmålet om anvendelse af betingede domme, herunder med vilkår om samfundstjeneste, kan der bl.a. henvises til afsnittet om samfundstjeneste (RM 9/2005).

2.4.1. Obligatorisk indhentelse af personundersøgelse i sager med påstand om fængsel i op til 1 år og 6 måneder

Det er det klare udgangspunkt, at der altid skal indhentes en personundersøgelse med henblik på samfundstjeneste i straffesager, hvor den pågældende på gernings-tidspunktet var fyldt 18 år, og hvor sagen er eller vil blive indbragt for retten med påstand om fængsel i 1 år og 6 måneder eller derunder.

Dette gælder dog ikke, hvis

- den pågældende inden for de seneste 2 år regnet fra gerningstidspunktet er idømt en ubetinget frihedsstraf, herunder en kombinationsdom, for ligeartet kriminalitet,
- der er tale om særlig grov, herunder professionel eller organiseret kriminalitet, som indebærer, at det efter praksis vil være udelukket at idømme andet end en ubetinget fængselsstraf, eller
- der nedlægges påstand om ubetinget udvisning.

Se i øvrigt RM 9/2005 Samfundstjeneste.

Personundersøgelsen skal indhentes, når ovennævnte betingelser er opfyldt, uanset om anklagemyndigheden i den konkrete sag påtænker at nedlægge påstand om en ubetinget frihedsstraf.

Det bemærkes, at der ikke er tilsigtet en ændring af anklagemyndighedens praksis for så vidt angår indhentelse af personundersøgelse i sager, der forventes afgjort med en betinget dom uden vilkår om samfundstjeneste, jf. pkt. 2.3.

Der kan i øvrigt henvises til forarbejderne til lov nr. 628 af 12. juni 2013 (L 133 af 31. januar 2013, de almindelige bemærkninger, pkt. 7) der trådte i kraft den 1. juli 2013, hvoraf det bl.a. fremgår, at brugen af samfundstjeneste skal øges gennem en mere systematisk tilvejebringelse af personundersøgelser, således at flere kan idømmes en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i stedet for en ubetinget fængselsstraf.

2.4.2. Sager om berigelseskriminalitet, bortset fra sager vedrørende røveri

Der skal indhentes personundersøgelse med henblik på samfundstjeneste i alle sager om berigelseskriminalitet, som skønnes at medføre ubetinget frihedsstraf for en person, der ikke tidligere er idømt ubetinget frihedsstraf, bortset fra sager vedrørende røveri.

Personundersøgelse i disse sager er altså obligatorisk, uanset om anklagemyndigheden i det konkrete tilfælde vil påstå ubetinget frihedsstraf.

De fleste sager om berigelseskriminalitet vil være omfattet af den generelle ordning omtalt under pkt. 2.4.1. Der skal imidlertid fortsat indhentes personundersøgelse med henblik på samfundstjeneste i de sager, hvor tiltalte ikke tidligere er idømt ubetinget frihedsstraf, og hvor der vil blive nedlagt påstand om fængsel i mere end 1 år og 6 måneder. Der henvises til forarbejderne til lov nr. 230 af 4. april 2000 (lovforslag nr. 41 af 13. oktober 1999).

2.4.3. Seksualforbrydelser

I visse sager om seksualforbrydelser skal der indhentes en personundersøgelse.

Baggrunden herfor er ordningen med behandling ved visse seksualforbrydelser som alternativ til frihedsstraf samt visitationsordningen i Anstalten ved Herstedvester for seksualkriminelle, der er idømt en tidsbestemt straf.

Vedrørende ordningen med behandling ved visse seksualforbrydelser henvises til afsnittet om strafpåstande i sager om overtrædelse af straffeloven 23. kapitel (RM nr. 9/2005), hvor der er fastsat retningslinjer om foretagelse af personundersøgelse.

Visitationsordningen i Anstalten ved Herstedvester omfatter seksualkriminelle, der er idømt en tidsbestemt fængselsstraf for overtrædelse af straffelovens § 210 eller §§ 216-236, og som ikke er omfattet af den ovennævnte ordning med behandling.

Der bør som udgangspunkt indhentes en personundersøgelse i sager vedrørende seksualforbrydelser, der skønnes at være omfattet af den nævnte visitationsordning. Dette skal ske med henblik på at forbedre mulighederne for at vurdere, om der er behov for en mentalundersøgelse.

Hvis der undtagelsesvist ikke foretages en personundersøgelse, skal Kriminalforsorgen så tidligt som muligt underrettes herom, således at Kriminalforsorgen kan vurdere, om det er hensigtsmæssigt at indhente personlige oplysninger til brug for visitationen.

3. Forberedelse

Se ovenfor under pkt. 2.4.1., pkt. 2.4.2. og pkt. 2.4.3.

4. Jura

5. Straf og andre retsfølger

6. Efter dom

7. Love og forarbejder

Forarbejderne til lov nr. 628 af 12. juni 2013 om ændring af straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Udvidet mulighed for prøveløsladelse og faglænkeafsoning mv.).

Forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Samfundstjeneste m.v.).